

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷԶՄԻԱՇԵՆ

SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍՏԵՂԾՄԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻՆ ԵՒ ՄԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՈՒԱԾՆԵՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ԶՐԻՍՏՈՍԻ
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԵՒ ԿԱՍՕՐՆ ԱԶԳԻՍ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ,
ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՑ
ԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՍՐԲՈՑ ԷԶՄԻԱՇԵՆ

ԶՐԻՍՏՈՍԱԽԱՆԴ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՑ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ
ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ՝ ՆՈՒԻՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՑ ՀԱՅՈՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԵՒ ԳԱՀԱԿԱԼԱՅ ՆՈՑԻՆ՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ.
ԱՐԱՄԱՅ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ,
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ Տ. ԹՈՐԳՈՍԱՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻՆ՝
ՊԱՏՐԻԱՐԺԻՆ ԵՐՈՒՄԱՂԻՍԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՑ,
ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ՄԵՍՐՈՊԱՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՈՒԹԱՅՆԱՆԻՆ՝
ԼԻԱԶՕՐ ՓՈԽԱՆՈՐԴԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺՈՒԹԵԱՆՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՑ, ԹԵՄԱԿԱԼ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՅ,
ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԱՅ ԴԱՍՈՒՆ՝ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ,
ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ, ԶԱՀԱՆԱՅԻՑ, ՍԱՐԿԱԽԱԳԱՅ, ԹԵՄԱԿԱԼ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ
ԱԶԳԱՅՆՈՑ, ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆ
ՀԱԽԱՏԱՅԵԼՈՑ ՈՐԶ Ի ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՅԱՐՑԱՆ ԵՒ
Ի ՍՓԻՒՌՍ ԱՇԽԱՐՀԻ

Սրտի խորագոյն հրճուանքի զգացումով փառք եւ գոհութիւն կ'ընծայենք
Ամենակալին Աստուծոյ, որ 20-րդ դարու երկրորդ տասնամակին մեր բազմաչափ
ժողովուրդին շնորհեց յոյսի եւ լոյսի օրեր 1918 թուի Մայիսի 28-ի Ազատ ու Անկախ
Հանրապետութեան ստեղծումով, որուն 80-ամեակն է որ կը նշենք ազգովին որպէս
պետութիւն, եկեղեցի եւ ժողովուրդ:

Բնականօրէն եւ առաջին հերթին կ'անդրադառնանք որ Հայոց արդի
պատմութեան սխրալի դէպքը՝ 1918 թուի Մայիսեան անկախութեան հռչակումը արդար
պատկան էր Մարտարապետեան հերոսամարտին: Անմոռանալի հերոսներուն,
բաշտարտիկներուն, ֆետայիներուն արեան գինն էր ան, զոր անոնք վճարեցին իրենց
կեանքերուն ընծայումովը՝ հայրենասիրութեան, ազատատենչ կամքի եւ իրենց ազգի
անկախ ապրելու ուխտի խորանին:

Բիր յարգանք եւ անհուն երախտիք անոնց անմեռ եւ կենդանարար յիշատակին եւ աղօթք հայցողական վասն խաղաղութեան հոգեւոց նոցին:

ՄԻՐԵԼԻՔ,

80-ամեակի այս փառաւոր հանգրուանին, մեր բոլորի պարտքն է ճիշդ գնահատել այդ շքեղագոյն դրուագին իմաստն ու արժէքը մեր այսօրուայ կեանքին մէջ: Անուրանալի իրողութիւն է Հայ ժողովուրդի հերոսական մաքառումներու եւ սիրագործութեանց ոսկի շարքին գազարնային պսակումն եղող Սարտարապատի յաղթանակը - այն պայծառ արտայայտութիւնն էր Հայ ժողովուրդի միահամուռ կամքին, հաւաժողովրդական միասնական պայքարին, ոյժերու ամբողջանումը ու անսակարկ ընծայումին, քաջարի կեցուածքի պոռթկումին:

Մեր ազգին դէմ 1915 թուին գործուած թրքական ցեղասպանութիւնը սուգ ու մութ տարածեց չորս կողմ, աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն կեանքեր խլեց մեր ազգէն, տեղահանութեան եւ արքորի բռնադատեց հարիւր հազարատոններ, քանդեց ու կործանեց շէն քաղաքներ եւ գիւղեր, անհամար եկեղեցիներ եւ դպրոցներ, խոպան դաշտի վերածեց մեր հայրենի սեփական հողերուն մեծ մասը, քայց - հազար փառք Աստուծոյ - չլաքողեցաւ վերածովի հոգեւասանութեան, ազատութեան եւ անկախութեան գաղափարի ու կամքի չքացումին մեր ժողովուրդի շարունակուող կեանքին մէջ: Այդ կամքն էր որ տարերային ուժգնութեամբ պայքեցաւ եւ Ղարաբիխէի, Բաշ Ապարանի ու յատկապէս Սարտարապատի գոյամարտին իր յաղթանակն արձանագրեց լուսաճաճանչ պայծառութեամբ անգամ մը եւս ճշմարտելով Բրիտանի խօսքը «զոգի ոչ կարեն սպանանել» - Մատթ. Ժ. 28 -:

Հայց. Առաքելական Եկեղեցին, որպէս մեր ազգի ողջ գոյութեան տարրերուն մէջ շաղախուած հոգեւոր ոյժ եւ բարոյական ներգործութիւն, իր Մայր Աթոռով՝ Ս. Էջմիածնով իր շունչը խառնեց գոյապայքարի այդ վճռադրոշմ պահին իր ընտիր հոգեւորականներու եւ անոնց ընտրելագոյններէն մէկուն՝ Գարեգին Եսս. Յովսէփեանցի բոցաշունչ եւ սրտապնդիչ մասնակցութեամբը: Ս. Էջմիածինը՝ հաւատարիմ իր ազգակերտական ու հայրենաբաշտական առաքելութեան՝ իր օրինալից զօրակցութիւնը ընծայեց 1918-ի Մայիսեան Հանրապետութեան: Չմոռնանք երբեք որ անցնող 70 տարիներու Խորհրդային իշխանութեան բռնական տիրապետութեան շրջանին երբ Սարտարապատը մոռացութեան եւ ուրացութեան էր տրուած, անոր հերոսներու ոգեկոյճան առաջին ձայնը հնչեց Ս. Էջմիածնի լուսոյ խորանէն, ճիշտ երեսուն տարիներ առաջ: Մեր երջանկայիշատակ նախորդին՝ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակով եւ կենդանի խօսքով:

80-ամեակը, սակայն, անցելի մատուցուած յարգանքի առիթ չէ: Ան մեր ներկայի նոր կեանքին մէջ նոր հասկացողութեամբ եւ նորոգեալ ուժգնութեամբ վերակենդանանալի եւ վերարժեւորելի երեսոյթ է: 80 տարիներ ետք, ահա մենք Հայաստան աշխարհը ունինք դարձեալ ազատութեան եւ անկախութեան նոյն լոյսով պայծառակերպուած երկիր: Արցախեան ազատագրական շարժումին բնականօրէն հետեւող Հայաստանի անկախութեան հռչակումը 1991 թուի Սեպտեմբերի 21-ին նոր էջ բացաւ, նոր դարձակէտ առաջացուց մեր դարաւոր պատմութեան հոլովոյթին մէջ: 1918-ի անկախութիւնը պատմական գեղեցիկ յուշ պիտի մնար եթէ նոյն այս 20-րդ դարը, իր վերջալոյսին, չքանար Հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ նոր արշալոյս, հռչակումովը Ազատ եւ Անկախ նոր Հանրապետութեան, որ ահա, Աստուծոյ օրհնութեան ներքեւ, բոլորեց իր առաջին եօթնամեակը:

Սարտարապատի հերոսամարտին եւ Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան 80-ամեակի այս բարեբաւտիկ առիթով, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն հայրական կոչ կ'ուղղենք մեր համայն ժողովուրդին՝ ա- Ամրացնել, ժայռացնել, խորացնել իր ներքին միութիւնը Սարտարապատեան շունչով: Սարտարապատի առաջին դասը պարզ է եւ հրահանգիչ. - Մեր գերագոյն ոյժը

մեր միասնության մեջ է, որով ձեռք բերուեցաւ Սարտարապատի յաղթանակը: Այքի բիբի պէս մաքուր, ջինջ եւ առողջ պահենք այդ միասնութիւնը: Թող ոչ մի տեսակ պղտորութիւն, ներսէն կամ դուրսէն, ցաւոնովի անոր մէջ:

բ- Հոգեւանդն նուիրումով արժեցնել մեր կեանքը մեզմէ հեռու պահելով մեղկութեան, անտարբերութեան, պարտողական հոգեբանութեան յատուկ զգացումներու փորձութիւնը: Սարտարապատեան սերունդի մարդիկը ամբողջանուէր, անսակարկ եւ անվերապահ կեանքի եւ յանձնառութեան պերճախօս ուսուցիչներ են մեզի եւ զայիք սերունդներուն համար: Ս. Պօղոս Առաքելի խօսքերը ուղղուած բոլոր քրիստոնեաներուն՝ այսօր մենք կ'ուղղենք եւ սեւեռենք մեր հարազատ Հայ ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն.«Վեհերոտ մի՛ ըլլաք նախանձախնդրութեան մէջ, հոգիով եռացէք, Տիրոջ ծառայեցէ՛ք, յոյսով ցնծացէք, նեղութիւններու տոկացէք» - Հոռմ. ԺԲ. 11- 12 -:

գ- Հայրենիքի եւ Հայ ժողովուրդի ընդհանրական բարիքն ու շահը վեր դասել բոլոր տեսակի անհատական, մասնական կամ խմբակցային ու տեղայնական նկատումներէ եւ շահերէ: Սարտարապատի մէջ ո՛չ ոք մտածեց իր կամ իր խմբակցութեան մասին: Բոլորի միտքի, սիրտի եւ կամքի սլաքները ուղղուեցան դէպի մէկ նպատակակէտ - Հայրենիքի ու Հայ ժողովուրդի փրկութիւնը եւ թշնամիին դէմ տարուելիք յաղթանակը վասն ազատութեան եւ անկախութեան:

դ- Լծուիլ դրական, կառուցողական, շինարար եւ ներդաշնակ աշխատանքի մեր նոր Հանրապետութիւնը իր բոլոր պետական, տնտեսական, կրթական, մշակութային կառոյցներով, մանաւանդ պաշտպանութեան բանակով ամրապնդելու, զօրացնելու եւ զարգացնելու առաքելութեան անշեղ եւ անխորտակ գիտակցութեամբ: Սարտարապատէն ծնունդ առած Անկախ Հանրապետութիւնը հազիւ երկու տարուան կեանք ունեցաւ տարածաշրջանի մէջ առաջ եկած դէպքերու եւ ստեղծուած քաղաքական ու ռազմական նոր կացութիւններու բերումով: Մեր սրտագին աղօթքն է եւ մեր բոլորի գերագոյն ջանքը պիտի ըլլայ որ մեր ներկայ Հանրապետութեան եօթնամեակը դառնայ եօթանասնամեակ, եօթանասնամեակը վերածուի եօթնադարամեակի եւ շարունակէ իր գնացքը յաւերժութեան ճանապարհի վրայ: Մենք բոլոր հայերս, անխտիր, Հայաստանի պետական քաղաքացի կամ ոչ, ուր ալ ըլլանք, Մայր Հայաստանի, Արցախի թէ արտասահմանեան երկիրներու մէջ, զինուորներ ենք նոր Հանրապետութեան: Կեանքը յարազնաց պայքարի ընթացք է - Բ. Տիմ. Դ. 7-8 -: Գիտնանք գործով, նուիրումով, արիական յանձնառութեամբ եւ գործնապաշտ մօտեցումով այդ շարունակական պայքարին մէջ յաղթանակի պսակը պահել մշտադալար մեր ազգի գլխուն վրայ եւ զայն ընծայել Աստուծոյ եւ մարդկութեան որպէս վկայութիւն Հայ ժողովուրդի գործօն մասնակցութեան Տիեզերքի արարչութեան, աշխարհի խաղաղութեան եւ մարդկութեան բարօրութեան համար:

Ողջ լերուք ի Տէր զօրացեալք շնորհօք Սուրբ Հոգոյն եւ յաւէտ օրինեալ ի մէնջ. Ամէն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 14 Մայիսի
Յամի Տեառն 1998 եւ ի թուին Հայոց ՌՆՆԻԷ
ի ՄայրաՎանս Սրբոյ Էջմիածնի
Ընդ համարաւ է - 180